

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پیشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی  
پرتال جامع علوم انسانی



پروفیسر شہناز گل خان  
پرنسپل جامعہ اسلامیہ اسلامیہ  
پرنسپل جامعہ اسلامیہ اسلامیہ

## فصلنامه علمی

# مطالعات راهبردی ورزش و جوانان

● شماره: ۵۸ ● زمستان ۱۴۰۱

● شاپای الکترونیکی: ۲۸۲۱-۱۲۸۶

● شاپای چاپی: ۲۸۲۱-۱۲۷۸

● صاحب امتیاز: وزارت ورزش و جوانان

● مدیر مسئول: رضا نیک بخش

● سردبیر: سید نصراله سجادی

● مدیر داخلی و ویراستار: زهرا کمالیان

● صفحه آرا: مهدیه منصوری

### مرکز مطالعات و پژوهش‌های راهبردی

● بزرگراه آفریقا، خیابان سایه، پلاک ۴، ساختمان شماره ۲ وزارت ورزش و جوانان

● تلفن: ۲۲۶۶۲۳۶۹، دورنگار: ۲۲۶۶۲۲۶۰

● رایانامه: [strategic.studies@msy.gov.ir](mailto:strategic.studies@msy.gov.ir)

● سامانه ارسال مقاله: <http://fasname.msy.gov.ir>

● اقتباس و درج مطالب با ذکر ماخذ آزاد است

۳/۱۸/۸۰۳۳

۱۳۹۳/۱/۲۵

فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان دارای اعتبار علمی- پژوهشی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است و در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) نمایه می‌شود.

## هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)

سید عبدالحمید احمدی

دانشیار تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی) جهاد دانشگاهی

محمد جوادی پور

دانشیار برنامه ریزی درسی گروه روش ها و برنامه های آموزشی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

سید نصراله سجادی

استاد تربیت بدنی (مدیریت و برنامه ریزی) گروه مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران

غلامرضا شعبانی بهار

استاد تربیت بدنی (مدیریت و برنامه ریزی) گروه مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی

رسول صادقی

دانشیار جامعه شناسی گروه جمعیت شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

فرزاد غفوری

دانشیار تربیت بدنی (مدیریت و برنامه ریزی) گروه مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی

کوروش فتیحی واجارگاه

استاد برنامه ریزی درسی گروه آموزش عالی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی

رضا قراخانلو

استاد تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی) گروه تربیت بدنی دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس

شهلا کاظمی پور

دانشیار جامعه شناسی گروه جمعیت شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

عباسعلی گائینی

استاد تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی) گروه فیزیولوژی ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران

### مشاوران علمی و همکاران این شماره:

امیر حسین واعظی، حسن کلاشلو، مهدی شکرانی، سید محمد حسین رضوی، علی زارعی، رضا صابونچی، شهرام علم، اکبر آفرینش خاکی، مجید سلیمانی، محمد پورکیانی، مجید خوروش، محمد رسول خدادادی، علی همتی عقیف، سید مصطفی طیبی ثانی، محمد علی نودهی، شهرام نظری، باقر مرسل، سیاوش خداپرست سرشکه، نصراله محمدی، رسول طریقی، مجید نامور، اکبر فرید فتیحی، مجید جاوید، احمد محمودی، امین راجی، مجید کیانی، جواد یوسفیان، علی اصغر اسماعیل زاده، علی روحانی، فریبا محمدیان، فهیمه مومنی فر، فاطمه فاضلی دینان، افسانه روحانی، آزاده ناصریان، فهیمه میرزائی، الهام فسنقری، شهلا کاظمی پور، فهیمه نظری و آذر رشتیانی.

## اهداف فصلنامه:

۱. ارتقای دانش علمی و بررسی نقادانه سیاست ها و برنامه های موجود
۲. کمک به سیاست گذاری و برنامه ریزی در حوزه ورزش و جوانان
۳. بررسی مسائل و چالش های فراروی جوانان و ورزش کشور با ارائه راهکار های نوین و مفید در این زمینه ها
۴. انعکاس جدیدترین یافته های جوان پژوهی و ورزشی در داخل و خارج کشور

## شرایط چاپ مقالات:

۱. مقالات ارسالی نباید برای هیچ نشریه داخلی یا خارجی ارسال یا در آن ها چاپ شده باشد.
۲. مقالات ارسالی، به هیچ وجه مسترد نخواهد شد و پس از طی مراحل ارزیابی و تأیید علمی داوران به چاپ خواهد رسید.
۳. در رد یا پذیرش مقالات و ویرایش مطالب و تغییر عناوین، آزاد است.
۴. مسئولیت مطالب، با نویسندگان است.

# راهنمای تنظیم مقالات

## فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان

۱. مقاله های قابل پذیرش در فصلنامه عبارت اند از گزارش های علمی از مطالعات تحقیقی که شامل چکیده فارسی و انگلیسی، مقدمه، روش، یافته ها، بحث و تفسیر، نتیجه گیری و منابع باشند.

۲. حجم مقاله ها باید بین ۱۵ تا ۲۰ صفحه (A4 هر صفحه حدود ۴۰۰ واژه) و در فرمت word 2007 به پایین با فونت Blotus 14 تایپ شده باشد.

۳. ساختار مقاله ها باید شامل اجزای زیر باشد:

- صفحه عنوان: ضروری است که عنوان کامل مقاله در کوتاه ترین و زیباترین شکل، نام کامل نویسندگان، بالاترین مدرک، مقطع و رشته تحصیلی، دانشگاه یا سازمان متبوع و رتبه علمی یا پست سازمانی هر یک از نویسندگان (به فارسی و انگلیسی)، نشانی پستی، تلفن ثابت، تلفن همراه، نمابر و نشانی الکترونیکی نویسنده مسئول درج شود.

- چکیده فارسی و انگلیسی: لازم است که چکیده ای سازمان یافته حداکثر در ۲۵۰ واژه، به زبان فارسی و انگلیسی در بر گیرنده بخش های هدف، روش، یافته ها و نتیجه گیری به صورت فشرده و منعکس کننده اهم مطالب مقاله به همراه ۳ تا ۶ کلمه به عنوان واژگان کلیدی (به گونه ای که مقاله بر مبنای آن نمایه سازی شود) ارائه گردد.

- مقدمه: شامل طرح مسئله، پیشینه تحقیق، خلاصه ای از تعاریف، اصول، تئوری ها، مجهولات بجا مانده از تحقیقات قبلی، چارچوب نظری، فرضیه ها یا پرسش ها، نتایج، بحث و منابع به صورت کامل ارائه گردد.

- روش: شامل تبیین روش تحقیق، جامعه آماری، روش نمونه گیری و ابزار های پژوهش است.

- یافته ها: یافته های حاصل از روش های آماری می تواند به صورت متن، جدول (شماره و عنوان در بالای آن) و نمودار (شماره و عنوان در زیر آن) ارائه شود - تعداد جدول ها و نمودارها نباید بیشتر از ۶ عدد باشد.

- بحث و نتیجه گیری: ضمن مقایسه یافته های حاصل از این تحقیق با تحقیقات قبلی از منظر شباهت ها و تفاوت ها، به درستی یا نادرستی فرضیه ها و هدف تحقیق اشاره گردد. ۱- منابع: تمامی مقاله ها باید دارای منابع مستند، صحیح و مرتبط باشند و از آنجا که بررسی صحت و سقم تمامی منابع برای اعضای هیئت تحریریه و داوران ممکن نیست، مسئولیت این امر بر عهده نویسنده مسئول می باشد.

همچنین، لازم است که منابع مورد استفاده، جدید و از سال ۲۰۰۵ به بعد باشند.

۴. ارجاعات به منابع فارسی و انگلیسی باید به شیوه درون متنی (APA) در داخل پرانتز و به شیوه زیر باشد: (نام خانوادگی مولف، سال انتشار منبع: شماره صفحه یا صفحات) - چنانچه از نویسنده ای در یک سال، بیش از یک اثر منتشر شده باشد، با ذکر حروف الفبا پس از سال انتشار از یکدیگر متمایز شوند.

۵. معادل غیر فارسی واژه های تخصصی، اسامی افراد یا مکان ها، کوله نوشت ها و سر واژه ها، در پاورقی هر صفحه با شماره گذاری مستقل ذکر شود.

۶. هر گونه توضیح اضافی ضروری به ترتیب شماره، در پی نوشت انتهای مقاله، پیش از فهرست منابع بیاید.
۷. فهرست منابع (فارسی یا غیر فارسی) در انتهای مقاله به ترتیب الفبایی نام خانوادگی مولف به شکل زیر تنظیم شود:
- الف. کتاب: نام خانوادگی مولف، نام. (سال انتشار). عنوان کتاب. نام و نام خانوادگی مترجم (در صورت لزوم). محل انتشار: ناشر
- ب. مقاله: نام خانوادگی مؤلف، نام. (سال انتشار). «عنوان مقاله». نام و نام خانوادگی مترجم (در صورت لزوم). نام مجله. سال یا دوره، شماره.
- ج. مجموعه مقالات: نام خانوادگی مولف، نام. (سال انتشار). «عنوان مقاله». نام و نام خانوادگی مترجم (در صورت لزوم). در (In) نام و نام خانوادگی ویراستار مجموعه. عنوان مجموعه. محل انتشار: ناشر.
- د. رساله تحصیلی: نام خانوادگی مولف، نام. (سال تدوین). «عنوان مقاله». نام و نام خانوادگی مترجم (در صورت لزوم). در (In) مقطع تحصیلی، دانشکده و دانشگاه محل تحصیل.
- ه. پایگاه اینترنتی: نام خانوادگی مولف، نام. (آخرین زمان به روز نمودن سایت). «عنوان مقاله». نشانی پایگاه اینترنتی (تاریخ مراجعه به پایگاه)

مرکز مطالعات و پژوهش های راهبردی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

# فهرست

کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران  
مهدی محمودی یکتا، غلامرضا شعبانی بهار، حبیب هنری، جواد شهلائی، فرزاد غفوری ۹

شناسایی موانع توسعه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران  
امین‌رضا بخش‌چناری، محمود گودرزی، سید نصرالله سجادی، مجید جلالی فراهانی ۳۳

شناسایی و اولویت بندی مولفه های توسعه اثربخشی مدیران سازمان‌های ورزشی  
علی یحیی نژاد، طاهر بهلکه، زین‌العابدین فلاح، محمدعلی نودهی ۳۷

تدوین مرانامه اخلاق داوری ورزشی در ایران با رویکرد پدیدارشناسی  
احمدیه صادقی کلانی، شیرین زردشتیان، شهاب بهرامی، مسعود صادقی ۶۷

تدوین علل تاثیرگذار بر مدیریت راهبردی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران  
اسلام کریمی، فریده شریفی فر رضا نیک بخش ۸۳

شناسایی عوامل موثر در موفقیت بسکتبال ایران با رویکرد داده بنیاد  
الهام جیحون، نصراله محمدی، مرتضی دوستی، سعید امیرنژاد ۱۰۹

طراحی مدل مدیریت خطر اماکن ورزشی کشور  
محمد صادق فرجی، علی محمد صفائی، محسن باقریان فرح آبادی، سید صلاح الدین نقشبندی ۱۲۹

الگوی ساختاری توسعه انجمن های ورزش های رزمی در ایران  
حمیدرضا حصارکی، مهدی کهندل، عباس خدایاری، سید نعمت خلیفه ۱۲۵

تدوین الگوی ساختاری تفسیری بازنشستگی نیروی انسانی در سازمان‌های ورزشی  
سامان ایزدمهر، سارا کشکر، رضا صابونچی ۱۶۱

تدوین برنامه راهبردی گردشگری ماجراجویانه استان کردستان با استفاده از مدل SOAR  
صدیق محمودی، مظفر یکتایار، مهرداد مجرم زاده ۱۸۵

فراتحلیل عوامل موثر بر کنترل فساد در سازمان های ورزشی ایران  
محبوب ذکی، محمد نصیری ۲۰۱

ارزیابی عملکرد پایدار اماکن مجموعه ورزشی آزادی تهران با رویکرد HSE  
مریم وفاخواه، مهدی سلیمی، مینا مستحفظیان، رضا شجیع ۲۲۳

ارزیابی تاثیر چابکی سازمانی و توانمندسازی روانشناختی بر توانمندسازی سازمانی ادارات ورزش و جوانان  
ساناز سروری، علی فهیمی نژاد ۲۲۷

اکتشاف کیفی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذار در مقاصد گردشگری ورزشی (مطالعه موردی: استان اردبیل)  
مجید جاوید، قدرت الله باقری راغب، علی مقدم زاده، حسن اسدی، حسن الماسی ۲۵۵

شناسایی نقش باشگاه در شکل‌گیری رفتارهای انحرافی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران  
بهزاد پورفره مند، محمد خبیری، سید نصرالله سجادی، مجید جلالی فراهانی ۲۷۳

طراحی مدل توسعه اقتصادی باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال ایران  
مظاهر ذولفقاری، زهرا نوبخت رضائی، مهدی نادری نیب ۲۹۳

طراحی مدل توسعه کسب‌وکارهای مجازی در حوزه خدمات ورزشی  
مجید کریمی، نیما ماجدی، لیلا صفاری، حسین کلهر ۳۱۳

بررسی پیامدهای شیوع ویروس کرونا بر کسب‌وکارهای ورزشی استان گلستان  
محمدعلی نودهی، مجتبی احمدی ۳۳۱

تحلیل روابط ابعاد و شاخص های بازاریابی تحت وب: باشگاه های فوتبال ایران و اسپانیا  
سمیه حسینی، قاسم رحیمی سرشبادرانی، رسول نظری ۳۳۷

تدوین مدل راهبردهای بازاریابی بر وفاداری به برند در بین مصرف‌کنندگان کالاهای ورزشی ایرانی با نقش میانجی تبلیغات و ویروسی  
یعقوب بذری آذرین فاطمه عبدوی، ماهرخ دهقانی، ایوب بهتاج ۳۴۷

شناسایی عوامل موثر بر استقرار سیستم مدیریت ارتباط با مشتری در باشگاه های بدنسازی ایران  
علیرضا پاشایی خامنه، فرشاد، سید عماد حسینی، اکرم خواجه پور ۳۸۹

جوانان و طبقه: در مسئله معنا و انتساب  
سید محسن بنی‌جمالی، سهیلا صادقی فسائی ۴۰۷

جنسیت و ارزشها: انواع و اولویت‌ها

سید علیرضا افشانی، منیره السادات حسینی نسب ۴۲۵

عوامل فردگرایانه موثر بر گرایش به رفتارهای پرخطر در بین جوانان شهر کاشان

محمد سلیمان نژاد، محسن نیازی، طاهره سلیمان نژاد ۴۳۳

عواطف زیسته جوانان در پاندمی کووید-۱۹: یک مطالعه پدیدارشناختی در سیستان و بلوچستان  
الهام شیردل، مریم محمدی، فاطمه حامی کارگر ۴۴۳



# کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران

مهدی محمودی یکتا<sup>۱</sup>

غلامرضا شعبانی بهار<sup>۲</sup>

حبیب هنری<sup>۳</sup>

جواد شهبلائی<sup>۴</sup>

فرزاد غفوری<sup>۵</sup>

 10.22034/SSYS.2022.1418.1979

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۲۱

هدف پژوهش حاضر، کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بود. روش پژوهش، کیفی و از نوع گرنند تئوری بود. گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختارمند انجام پذیرفت. جامعه آماری پژوهش را کلیه صاحب‌نظران سه حوزه علمی، اجرایی و ورزشی شامل کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه کارآفرینی (کارآفرینان برتر ورزشی)، اعضای هیئت علمی نخبه و صاحب‌نظر دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و روسا و مدیران سازمان‌های ورزشی (وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌ها و کمیته ملی المپیک) تشکیل می‌دادند. نمونه‌های تحقیق به روش نمونه‌گیری هدفمند و به صورت گلوله‌برفی انتخاب

۱- استادیار، گروه علوم ورزشی، دانشگاه ایوان کی، سمنان، ایران

۲- استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Shabani1345@gmail.com

۳- استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۴- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۵- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

## ● کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران

شدند و مصاحبه با صاحب‌نظران تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت (۱۹ مصاحبه). یافته‌های مربوط به عوامل زمینه‌ای بیانگر چهار مقوله فرعی زیرساخت‌ها، سازمان‌های مرتبط، فرهنگ کارآفرینی و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزش عالی برای اشتغالزایی بود که در دو مفهوم کلی عوامل سازمانی و ساختاری و فرهنگ و تفکر کارآفرینی دسته‌بندی شدند.

یافته‌های عوامل مداخله‌گر نیز در دو مفهوم کلی عوامل کلان قانونی، سیاسی و اقتصادی و تمرکز بر توسعه راهبردهای کارآفرینی و مهارت‌آموزی دانشجویان شامل پنج مقوله فرعی تولید قانون، تسهیلات حمایتی، عوامل سیاسی و اقتصادی، بسط و توسعه دانش کارآفرینی و مهندسی ساختار طبقه‌بندی شدند.

به طور کلی، شناخت این عوامل می‌تواند دانشگاه‌ها، اساتید و نظام آموزشی علوم ورزشی را در جهت توسعه کارآفرینی ورزشی از طریق به روز شدن سیستم آموزشی و سرفصل دروس در دانشگاه‌ها و به کارگیری روش‌های نوین در تدریس و توجه و نظارت کافی به واحد کارورزی و کارآفرینی یاری رساند و کاهش نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان رشته علوم ورزشی را در پی داشته باشد.

**واژگان کلیدی:** کارآفرینی، عوامل مداخله‌گر، عوامل زمینه‌ای، نظام آموزشی و سرفصل دروس.



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

## مقدمه

از اهداف اصلی تأسیس دانشگاه ها، مسئله اشتغال<sup>۱</sup>، کارآفرینی<sup>۲</sup> و تربیت نیروی متخصص بوده و صنعتی شدن سریع جوامع، تحصیلات عالی را به دریچه ای برای ورود به مشاغل بهتر، درآمدهای بالاتر و منزلت اجتماعی برتر تبدیل کرده است. اگرچه امروزه شاید مدرک دانشگاهی، ارزش گذشته را ندارد، اما هنوز از لحاظ مالی و اشتغال و منزلت اجتماعی اهمیت شایانی دارد. بدیهی است کسانی که از تحصیلات بالاتری برخوردارند، نسبت به کسانی که تحصیلات پایین تری دارند، درآمد سالانه بالاتری به دست می آورند که این امر، از طریق هدف گذاری درست دست یافتنی است (سابار<sup>۳</sup>، ۱۹۹۴: ۳۳). البته امروزه در جوامع مختلف به خصوص در ایران، دانشگاه ها نتوانسته اند آن گونه که باید افراد را با توجه به نیازهای جامعه و مسئله اشتغال تربیت کنند؛ چنان که بیکاری از مهم ترین مشکلات دانش آموختگان دانشگاهی به ویژه در رشته های علوم انسانی است، زیرا رشته های علوم انسانی تا حد زیادی وابسته به استخدام های دولتی اند و مهارت ها و آموزش های دانشجویان این رشته ها، کمتر اجازه می دهد در بخش های خصوصی و غیردولتی مشغول به کار شوند. براساس آمارهای موجود، نیمی از دانشجویان کشور در رشته های علوم انسانی مشغول به تحصیل هستند. این امر بیان کننده وضعیت دشوار در زمینه اشتغال یابی برای دانشجویان علوم انسانی است (ظاهری عبدوند و صفری، ۱۳۹۸: ۷۴). از جمله رشته های علوم انسانی که دانش آموختگان آن در زمینه اشتغال با مشکلات فراوانی مواجهه هستند، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی است. نگرانی در زمینه اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی یکی از مسائلی است که موجب شده محققان به مباحث مربوط به کارآفرینی توجه بیشتری داشته باشند (شکرکن و همکاران، ۱۳۸۱: ۴۵). با توجه به اینکه به نظر می رسد یکی از مهمترین ماموریت های جدید دانشگاه ها، ایجاد و توسعه کارآفرینی در میان دانش آموختگان دانشگاهی است (مردانشاهی و همکاران، ۱۳۹۳: ۷۳)، تحقق این امر مستلزم مطالعه دقیق جنبه های گوناگون کارآفرینی و همچنین شناسایی و توجه به عوامل موثر بر آن است. اصطلاح کارآفرین در معنا و مفهوم فعلی را اولین بار ژوزف شومپتر به کار برد. او بر این باور بود که رشد و توسعه اقتصادی در یک نظام، زمانی میسر خواهد بود که افرادی در بین سایر افراد جامعه با خطرپذیری، اقدام به نوآوری کنند و با این کار روش ها و راه حل های جدید جایگزین راهکارهای ناکارآمد و کهن قبلی شود (تخریب خلاق) (مجتوی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۳). کارآفرینی به عنوان پدیده ای نوین در اقتصاد، نقش موثری را در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها ایفا می کند (ناهید، ۱۳۸۸: ۵۶). لذا توسعه کارآفرینی و حمایت از کارآفرینان مهمترین راهکار خروج از بحران اقتصادی است که پیش بینی می شود دامن گیر کشور عزیزمان گردد (مجتوی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۳). حجازی و همکاران (۱۳۹۴) بیان داشتند که با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی کشورمان مبنی بر جوان بودن جمعیت، موضوع اشتغال و کارآفرینی و توسعه آموزش کارآفرینی از اهمیت دوچندانی برخوردار شده است و حتی این موضوع در سیاست های کلان، سند چشم انداز بیست ساله نظام، برنامه های پنج ساله توسعه، نقشه جامع علمی کشور و سایر اسناد فرادستی مورد توجه و تاکید می باشد. در هر کشوری کارآفرینان به صورت بالقوه وجود دارند و

1. Employment
2. Entrepreneur
3. Sabar

باید تلاش شود که توانایی‌های آنها بالفعل شود و مهم تراز همه، ساختارهای موجود اجازه دهند که کارآفرینان ابراز وجود کنند (فردوسی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۰). از نظر هیسریچ و همکاران (۲۰۰۲) نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشورها به حدی کلیدی است که از آن به عنوان «موتور توسعه اقتصادی» نام برده می‌شود و تمام کشورها تلاش می‌کنند تا کارآفرینی را در کشورشان توسعه دهند. رشد صنعت ورزش در پنجاه سال گذشته، به صورت ناگهانی اتفاق نیفتاده و به عوامل مختلفی نسبت داده شده است که مواردی چون: افزایش تعداد و تنوع مجله‌های ورزشی و تجاری، افزایش و گسترش کالاها و خدمات مرتبط با ورزش برای بخش‌های مختلف بازار، افزایش حامیان و سرمایه‌گذاری ورزشی از سوی جوامع تجاری، افزایش میزان قراردادها، افزایش در فناوری کالاها و خدمات مرتبط با ورزش و آموزش را در برمی‌گیرد (سانتیومیر<sup>۲</sup>، ۲۰۰۲: ۱۴). ورزش از عوامل بسیار مهم و اساسی تأمین سلامت و نشاط جامعه و افزایش بهره‌وری ملی است؛ به طوری که توجه به فعالیت‌های ورزشی در جوامع پیشرفته نقش بسزایی در رونق اقتصادی دارد (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۴). ورزش در ایران نیز روند رو به توسعه‌ای دارد؛ به طوری که این تحول فزاینده، زمینه‌های مناسبی را برای فعالیت‌های کارآفرینانه در کنار ورزش میسر می‌سازد (فرید، ۱۳۸۸: ۶۷).

ورزش در کشور ما در حال تحول و رو به توسعه است که این امر می‌تواند زمینه‌های سرمایه‌گذاری مناسبی را برای فعالیت‌های کارآفرینانه ایجاد کند (فروغی پور، ۱۳۸۴: ۶۴). از یک سو، در تولید محصولات و خدمات ورزشی - از جمله باشگاه‌داری - اشتغال ایجاد می‌کند و از سوی دیگر، بر تولید ناخالص ملی می‌افزاید. از این منظر توسعه ورزش ملی بخش مهمی از توسعه اقتصادی - اجتماعی ملی است و موجب رونق اقتصادی و شکوفایی اجتماعی می‌شود (یدله‌ای فارسی و همکاران، ۱۳۹۰). حجم وسیع تبادل‌های مالی در صنعت ورزش، تغییر شیوه زندگی و وقت‌های فراغت مردم، رویدادهای رو به گسترش ملی، منطقه‌ای، قاره‌ای، جهانی، ورزش حرفه‌ای و قهرمانی و غیره همه فرصت‌های بی‌شماری را در اختیار کارآفرینان ورزشی قرار می‌دهند (هیخمان و همکاران، ۲۰۰۵: ۳۴).

روند تاریخی توسعه اقتصادی و صنعتی کشورهای پیشرفته نشان می‌دهد که پویایی نظام آموزشی<sup>۳</sup> و پیوند عمیق بین علم و فناوری با بازار کار، یکی از عوامل مهم ترقی، شکوفایی و توسعه اقتصادی و فرهنگی آنها بوده است. در واقع، توسعه هر کشور در گرو استفاده بهینه از همه امکانات به ویژه نیروی انسانی است که یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین سرمایه‌های آن کشور محسوب می‌شود و بی‌شک در این میان، نقش نیروی انسانی متخصص بیش از دیگران است (فراهانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۵). دانشگاه‌ها باید با چالش‌های جدیدی مواجه شوند تا به انتظارات روبه‌رشد کارآفرینی پاسخ دهند؛ چالش‌هایی که از طریق تعامل بین آموزش، پژوهش و کارآفرینی انجام می‌گیرد (لاهی‌کاین و همکاران<sup>۴</sup>، ۲۰۱۹: ۶۴).

اگر دانشگاه‌ها مانند دانشگاه کارآفرین به عامل نوآوری تبدیل نشوند، توسعه ملی، منطقه‌ای و نیز رقابت بین‌المللی را مختل می‌کنند (آرنات، ۲۰۱۰). امروزه کارآفرینی به شکل چشمگیری در دانشگاه‌های نسل سوم به عنوان «دانشگاه‌های کارآفرین» توسعه پیدا کرده و در کشورهای بسیاری به موضوع مهمی تبدیل شده است (قینا و گوستومو، ۲۰۱۷). هرچه دانشجویان مرتبط با کارآفرینی در

1. Histrich
2. Santiomir
3. The education system
4. Lahikanin

دانشگاه‌ها بیشتر باشند، فعالیت‌های کارآفرینانه در دانشگاه‌ها افزایش می‌یابد (چوبین و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۵). دانشگاه‌های نسل سوم، عموماً مبتنی بر کارآفرینی و نظام یافته در تعامل با محیط پیرامون هستند که به عنوان محور و مأموریت کانونی نظام دانشگاهی، قلمداد می‌شوند (ماسکارنهاس و همکاران، ۲۰۱۷). ژاپن، جزو اولین کشورهایی است که در اواخر دهه ۵۰ میلادی آموزش کارآفرینی و ترویج فرهنگ آن را از سطح دبیرستان آغاز کرد و در مدت کوتاهی آموزش کارآفرینی در این کشور به سطح دانشگاه‌ها هم کشیده شد (کارتون، ۲۰۰۰: ۹۰).

بدون شک، نظام آموزش عالی در هر کشوری یکی از اساسی‌ترین و برجسته‌ترین نهادهای جامعه در جهت رشد و توسعه است. مهمترین رسالت این نهاد، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ابقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم ساختن زمینه مساعد برای توسعه است. بنابراین رسیدن به اهداف آموزشی مناسب در دوره‌های آموزشی مستلزم برنامه‌ریزی صحیح و فراهم نمودن وسایلو امکانات آموزشی می‌باشد (فرجی و صادقی، ۱۳۹۰: ۱۵۳-۲۱۳). از آنجا که دانشجویان به عنوان محور اصلی نظام تعلیم و تربیت در هر کشوری محسوب می‌شوند و پس از طی دوره تحصیل، وارد بازار کار شده و به عنوان نیروی انسانی کارشناس و کاردان به خدمت مشغول می‌شوند، تعلیم و تربیت صحیح و مناسب آنان، امری بسیار حساس به شمار می‌رود که این مهم در دانشگاه‌ها صورت می‌گیرد (بیلی، ۲۰۰۶: ۵۱-۷۵). با توجه به نوآوری‌ها و تغییرات شگرفی که در عرصه‌های گوناگون در حال وقوع است، رسالت مستندسازی یافته‌ها و نشر و ترویج آنها در قالب برنامه‌های درسی سازمان یافته و مدون به عهده دانشگاه‌ها می‌باشد. متأسفانه برغم اهمیت برنامه‌های درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، میزان توجه به آنها کافی نبوده و حتی تلاش و همت کافی برای بررسی، ارزشیابی، اصلاح و تغییر آنها در دستورکار این موسسات و دانشگاه‌ها قرار نگرفته است (شیخ و همکاران، ۱۳۸۳: ۴۳-۷۸). امروزه نیروی انسانی، نقش مهمی در توسعه جوامع دارد و برای داشتن نیروی انسانی متخصص نیز به برنامه‌ریزی درست در زمینه نظام آموزشی و به ویژه سرفصل‌ها نیاز است. برنامه‌ریزی آموزشی، به مفهوم نقشه کشیدن برای آینده، فرایندی است که طی آن، زمینه‌های لازم برای تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز جامعه فراهم می‌شود (ظاهری عبدوند و صفری، ۱۳۹۸: ۶۰-۶۷).

به طور کلی و بدون تردید برنامه‌های درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌تواند در توفیق یا شکست این موسسات نقش کلیدی و تعیین‌کننده داشته باشد. به عبارت ساده‌تر، برنامه‌های درسی آینه تمام‌نمای میزان پیشرفت و انعکاسی از پاسخ‌گو بودن دانشگاه‌ها به نیازهای درحال تغییر جامعه می‌باشند و نباید از نظر مسئولان و دست‌اندرکاران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مجریان در دانشگاه‌ها دور بماند (امینیان رضوی و همکاران، ۱۳۹۰: ۳۹-۵۰). می‌توان گفت تعیین اهداف درست در برنامه‌های آموزشی و سرفصل‌های دانشگاهی، تأثیر مهمی در توانمند کردن نیروی انسانی و اشتغال دارد. البته این اهداف و برنامه‌ریزی باید به گونه‌ای باشد که با توجه به نیازهای جامعه بتوان آن‌ها را تغییر داد و از موضوعات مهم در برنامه‌ریزی درسی، اهمیت دادن به تجدید نظر در برنامه‌های درسی و هماهنگ ساختن محتوا با وضعیت در حال تغییر جامعه است (سابار، ۱۹۹۴: ۵۴). امروزه آموزش کارآفرینی به عنوان جزء لاینفک پیدایش دانشگاه‌های کارآفرین، مهم‌ترین نقش را در مأموریت این نوع دانشگاه‌ها یعنی تربیت نیروهای انسانی کارآفرین برای ارتباط با صنعت ایفا می‌کند و در همین راستا محتوا و شکل نظام آموزشی در ارتباط با

کارآفرینی باید به گونه‌ای باشد که فرد با توجه به پیچیدگی‌ها و دگرگونی‌های دنیای امروزی خلاقیت، نوآوری و اعتمادبه‌نفس خود را برای عملکرد هر چه بهتر در تقابل با چالش‌ها افزایش دهد (ملکی پور و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۲).

لذا در باب اهمیت موضوع پژوهش، بیان این نکته کفایت خواهد کرد که افزایش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و تقاضای ورود آنها به بازار کسب و کار مسئله‌ای است که به سادگی نمی‌توان از آن گذشت. در این بین بیکار ماندن فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی بعد از فراغت از تحصیل و تلاش فراوان برای جذب بیکره دولت شدن (استخدام مشاغل دولتی) از طرف ایشان نشان از توانمندی پایین دانشجویان در حوزه تخصصی خود، ناکارآمدی نظام آموزشی در تربیت نیروهای توانمند و عدم گسترش فرهنگ و تفکر کارآفرینی می‌باشد. بر این اساس، یکی از اقدامات راهبردی به منظور برون رفت از این مشکل، تمرکز بر دانشگاه‌ها و ایجاد تغییر و تحول سازنده در نظام آموزشی آنها به سمت کارآفرین شدن و تربیت دانشجویان دارای مهارت لازم در رشته خود برای ایجاد کسب و کار می‌باشد. با تحقق این امر ما شاهد این خواهیم بود که دیگر استخدام شدن در ارگان‌های دولتی جزو دغدغه، آمال و آرزوهای دانشجویان نبوده و ایشان با توانمندی و کسب مهارت‌های لازم در طول دوران تحصیل و به‌کارگیری خلاقیت و نوآوری در زمینه تولید، اشتغال و راه‌اندازی کسب و کار مرتبط با رشته تحصیلیشان، غول بزرگ بیکاری را پشت سر می‌گذارند. این پژوهش بر آن است تا با اتکا بر آموزه‌های برگرفته از آرا و پیشینه پژوهش و با استفاده از نظرات خبرگان، اساتید، صاحب‌نظران و مدیران حوزه ورزش و کارآفرینی کشور عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور را شناسایی نماید. لذا هدف اصلی پژوهش حاضر کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران بود و محقق به دنبال پاسخ این سوال بود:

عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران کدام اند؟

### روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، کیفی و از نوع نظریه‌زمینه‌یابی<sup>۱</sup> (گرندد تئوری) بود. منظور از پژوهش کیفی<sup>۲</sup>، هر نوع پژوهشی است که یافته‌هایش با شیوه‌هایی غیر از روش‌های آماری با هر گونه کمی شدن به دست آمده باشد (استراس و کوربین،<sup>۳</sup> ۱۹۹۰). به بیان دیگر، داده‌ها در پژوهش کیفی به صورت واژه و نه به صورت ارقام به توصیف واقعیت‌ها می‌پردازند. این نوع داده‌ها برای توصیف و تشریح شرایط یک پدیده (موضوع و مقولات پژوهش) به کار می‌رود. همچنین، به کمک داده‌های کیفی می‌توان درباره مقولات مورد بررسی و عمق ساختار آنها به تدوین فرضیه پرداخت و سرانجام نظریه‌پردازی کرد (دلاور، علی، ۱۳۸۴: ۳۹-۵۴). بدین صورت که ابتدا از طریق مطالعات اسنادی (مطالعه مقالات، کتب، اسناد، جراید و ...) فهرستی از عوامل مؤثر با موضوع پژوهش شناسایی شد. فهرست مقدماتی به عنوان سئوالات مصاحبه و ابزار اولیه گردآوری داده‌ها مد نظر قرار گرفت. سپس راهنمای مصاحبه تدوین و پژوهشگر قبل از انجام مصاحبه با هریک از صاحب‌نظران آگاه، راهنمای مصاحبه را برای آنان ارسال کرد. در مرحله بعد، مصاحبه‌های کیفی عمیق و نیمه ساختارمند با صاحب‌نظران از موضوع

1. Grounded Theory
2. Qualitative Research
3. Stras & Corbin

پژوهش، به عمل آمد. مصاحبه با صاحب نظران آگاه، حالتی ویژه از مصاحبه است که بر روی دسته‌ای خاص از مصاحبه شونده‌گان متمرکز می‌شود. فرض بر این است که صاحب نظران از دانش بیشتری برخوردارند و بر اساس تخصص و تجاربی که در زمینه‌های مرتبط با پژوهش دارند، با آنها مصاحبه می‌شود. بیان این نکته ضروری است که به منظور ثبت اطلاعات حاصل از مصاحبه‌ها، علاوه بر نکته برداری، از دستگاه ویژه ضبط صدا<sup>۱</sup> نیز استفاده گردید. مدت زمان مصاحبه‌ها متفاوت و مکان مصاحبه در مکان مورد توافق مصاحبه شونده و پژوهشگر بود. مراحل پردازش یافته‌ها در پنج مرحله اساسی ولی نه لزوماً پی در پی عبارت اند از: انتخاب شرکت کنندگان، جمع آوری داده‌ها، منظم سازی یافته‌ها، تجربه و تحلیل یافته‌ها و ارائه راهبردهای اجرایی (پینتی و پارکور<sup>۲</sup>، ۲۰۰۹: ۳۴). سپس با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند مصاحبه‌های کیفی انجام شد. این پژوهش پس از انجام ۱۹ مصاحبه با ۱۷ نفر - با دو تن از نمونه‌ها ۲ بار مصاحبه شد - محقق به اشباع نظری رسید که مصاحبه شونده‌گان شامل ۳ نفر از اساتید حوزه کارآفرینی، ۲ نفر از کارآفرینان برتر ورزشی، ۷ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده های تربیت بدنی، ۲ نفر از روسای فدراسیون ها، ۲ نفر از مدیران وزارت ورزش و جوانان و ۱ نفر از مدیران کمیته ملی المپیک بودند. انجام مصاحبه‌ها تا حد کفایت یا اشباع نظری<sup>۳</sup> ادامه یافت. اشباع نظری مرحله‌ای است که در آن داده‌های جدیدی در ارتباط با مقوله پدید نیاید و روابط بین مقوله‌ها برقرار و تأیید شده است (استراس و کوربین، ۱۹۹۰).

۱۵

از آنجا که نظریه‌هایی که در عرصه علوم انسانی و رفتاری ارائه می‌شوند در طول زمان قابل اصلاح و تعدیل هستند، پژوهشگران کیفی به جای واژه اعتبار و روایی، از واژه‌های «مقبولیت»<sup>۴</sup>، «انتقال پذیری»<sup>۵</sup> و «تأیید پذیری»<sup>۶</sup> استفاده می‌کنند. روش‌هایی برای افزایش مقبولیت پژوهش کیفی پیشنهاد شده است که عبارت اند از: منابع داده متعدد، تحلیل گران متعدد و روش‌های متعدد. در این پژوهش سعی گردید تمامی این موارد رعایت شود. انتقال پذیری نتایج پژوهش، نشانگر تعمیم پذیری نتایج حاصل شده به سایر گروه‌ها و محیط‌های مشابه می‌باشد. هرچند که این امر خارج از توانایی پژوهشگر کیفی است، اما می‌توان با استخراج و ارائه حداکثری داده‌ها (تا جایی که ممکن باشد)، تاحدودی این بخش از روایی پژوهش را نیز تأمین کرد. در این پژوهش با مرور متعدد مصاحبه‌ها و استخراج حداکثری و غیر تکراری مطالب، سعی بر اجرای این توصیه شد. تأیید پذیری نتایج پژوهش کیفی هنگامی تحقق پیدا می‌کند که سایر پژوهشگران بتوانند به روشنی، مسیر پژوهش و اقدامات انجام شده توسط پژوهشگر را دنبال کنند. یک راه برای تحقق این امر آن است که پژوهشگر دقیقاً تمام روند پژوهش و مسیر تصمیمات خود طی پژوهش را در گزارش بیان نماید. در این پژوهش نیز سعی بر آن بود.

در این پژوهش از روش کیفی نظریه داده بنیاد (گرنند تئوری) استفاده شد. گالدینک (۲۰۰۲) بیان کرده اکثر مطالعات الگوی کدگذاری پارادایمی را برای تحلیل داده‌های حاصل از روش داده بنیان

- 
1. voice recording
  2. Pinti & Parkor
  3. Theoretical saturation
  4. Credibility
  5. Transferability
  6. Dependability

معرفی می‌کنند که در قالب یک فرایند کدگذاری سیستماتیک<sup>۱</sup> شامل سه مرحله باز<sup>۲</sup>، محوری<sup>۳</sup> و گزینشی<sup>۴</sup>، منجر به ایجاد این الگو می‌شود. در طی کدگذاری باز، متن مصاحبه‌های پیاده شده با استفاده از کدهای زنده علامت‌گذاری و ایده‌های تکراری شناخته شد. مفاهیم شامل کلمه‌ها و عبارتهایی بود که در حوزه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی از نظر نمونه‌های پژوهش منعکس می‌شد. کدگذاری و بررسی مفاهیم تکرار شده تا رسیدن به اشباع- وقتی هیچ موضوع جدیدی نمی‌توان در داده‌های خام یافت- ادامه پیدا کرد. در مرحله بعد کدگذاری محوری این مفاهیم در قالب مقوله‌های کلی، شرایط علی، راهبردها زمینه و پیامدها طبقه‌بندی شدند و به صورت نظری در قالب مدل پارادایمی به هم مرتبط شدند. در کدگذاری انتخابی، نظریه بیانی از فرایند پژوهش، نحوه یکپارچه‌سازی مقوله‌ها و پالایش آنها ارائه می‌دهد (استراس و کوربین، ۱۹۹۰).

### یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش عوامل زمینه‌ای توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور با استفاده از تحلیل همزمان و نیز فرایند کدگذاری، حین و پس از انجام مصاحبه‌ها شناسایی گردید که نتایج کدگذاری‌های باز، محوری و گزینشی به تفکیک در جدول ۱ ارائه شده است:

جدول ۱. کدگذاری گزینشی، محوری و باز عوامل زمینه‌ای توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور

مدل زمینه‌ای	مقوله‌های کلی (مفاهیم)	مقوله‌های فرعی (مؤلفه‌ها)	ایجاد و ویژگی‌ها (گویه‌ها)
			فراهم نبودن زیرساخت‌های لازم کارآفرینی در جامعه توسط سازمان‌های زیربسط (سخت‌گیری در اعطای مجوزها، تخصیص مکان، واردات تجهیزات مورد نیاز، امور مالیاتی و...)
			نبود امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب در دانشگاه‌ها ایراد در پرداخت تسهیلات بانکی (بروکراسی اداری و سخت‌گیری‌های زیاد در امر ضامن)
		۱. زیرساخت‌ها	فقدان تامین منابع لازم برای کسب و کارهای ورزشی جهت تثبیت در بازار (فقدان سرمایه‌گذاری بخش دولتی و شرکت‌های خصوصی در این حوزه)
	عوامل سازمانی و ساختاری		عدم رشد و توسعه شرکت‌های نوپا (استارت‌آپ‌ها) در زمینه ورزش
			عدم مدیریت صحیح منابع مالی و توزیع آن به صورت مناسب
		۲. سازمان‌های مرتبط	غیر تخصصی بودن بیشتر نیروها در سازمان‌های ورزشی (وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌ها و...)
عوامل زمینه‌ای			اهداف منفعت طلبانه نقرات در شورای برنامه ریزی دروس وزارت علوم

1. Coding systematic
2. Open coding
3. Axial coding
4. Selective coding



غیر تخصصی بودن نفرات در شورای برنامه ریزی  
 دروس وزارت علوم  
 نقص در قوانین موجود در حوزه ورزش (تدوین  
 قوانین نامناسب در بحث کارآفرینی)  
 اعطای مدرک مربیگری به افراد فاقد تحصیلات تربیت  
 بدنی و علوم ورزشی توسط فدراسیون ها  
 کم رنگ بودن نقش رسانه ها و شبکه های اجتماعی  
 فعال در بخش صنعت ورزش  
 ضعف نظام نظارتی و ارزیابی وزارت علوم، تحقیقات و  
 فناوری بر عملکرد اساتید  
 مشخص نبودن خواسته ها و نیازهای سازمان های  
 ورزشی از دانشگاه ها  
 عدم شفافیت نظام استخدامی کشور در ارتباط با ویژگی  
 های مورد نیاز احراز مشاغل  
 عدم توسعه قابلیت ها و توانمندی های فردی  
 دانشجویان از طرف خانواده و دانشگاه  
 عدم توجه و احترام به خلاقیت دانشجویان  
 ریسک پذیر نبودن دانشجویان  
 نداشتن فرهنگ تحمل شکست در دانشجویان  
 کمی برداری از الگوی توسعه کارآفرینی کشورهای  
 دیگر به صورت کورکورانه  
 عدم وجود سیاست های کارآفرینانه در رفتار  
 کارآفرینان (استفاده نکردن از فرصت ها، عدم تحلیل  
 محیط بازار، فقدان تعامل اثربخش با سازمان های  
 زیربسط)  
 فقدان ارتباط و تعامل اثربخش بین دانشجویان با محیط  
 ورزش و سازمان های ورزشی  
 نظارت پایین بر فعالیت های تحقیقاتی و پایان نامه های  
 مقاطع تحصیلات تکمیلی  
 مشخص نبودن ذینفعان و ارزش های رشته تربیت بدنی  
 و علوم ورزشی  
 شناخت کم دانشجویان از فضای کسب و کار و  
 کارآفرینی در طول دوران تحصیل  
 عدم شناسایی خدمات حرفه ای، تفریحی، آموزشی و  
 گردشگری در حوزه ورزش از طرف دانشگاه برای  
 دانشجویان  
 عدم شناسایی استعداد های کارآفرینانه در طول دوران  
 تحصیل توسط دانشگاه ها  
 پذیرش دانشجویان غیر مرتبط در مقاطع تحصیلات  
 تکمیلی

### ۳. فرهنگ کارآفرینی

### فرهنگ و تفکر کارآفرینی

### ۴. سیاستگذاری و برنامه ریزی آموزش عالی برای اشتغالزایی

در جدول ۲، یافته های کیفی عوامل مداخله گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور با استفاده از کدگذاری های باز، محوری و گزینشی به تفکیک ارائه شده است:

جدول ۲. کدگذاری گزینشی، محوری و باز عوامل مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور

مدل زمینه‌ای	مقوله‌های کلی (مفاهیم)	مقوله‌های فرعی (مؤلفه‌ها)	ایجاد و ویژگی‌ها (گویه‌ها)
		۱. تولید قانون	فقدان حمایت نهادهای تصمیم‌گیرنده و قانون‌گذار از قوانین موجود در حوزه ورزش و وجود چالش‌های حقوقی و قانون‌گذاری ناصحیح در حوزه کارآفرینی ورزشی توسط مجلس تعرّفه‌های سنگین در حوزه خدمات و محصولات ورزشی عدم الزام سازمان‌های ورزشی در به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی فقدان ارتباط و تعامل مستمر و اثربخش سازمان‌های ورزشی با دانشگاه
	عوامل کلان قانونی، سیاسی و اقتصادی	۲. تسهیلات حمایتی	تصویب و ایجاد سازمان نظام تخصصی ورزش کشور توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در سطح جامعه مشکلات بانکی و نقل و انتقالات مالی نبود صندوق حمایت از کارآفرینان ورزشی نبود شهرک‌های صنعتی ورزشی در کشور فقدان ساختارهای انعطاف‌پذیر در بخش کارآفرینی ورزشی نقش کم‌رنگ دولتمردان و دستگاه‌های اجرایی در حمایت و رونق کارآفرینی و کسب و کارهای ورزشی نبود توجه به عوامل جمعیتی شناختی هر منطقه در بحث کارآفرینی
	عوامل مداخله‌گر	۳. عوامل سیاسی و اقتصادی	اثر منفی تحریم‌های اقتصادی در کارآفرینی و کسب و کارهای ورزشی کیفیت پایین محصولات جهت صادرات و برنامه ریزی در بخش تولید لوازم و تجهیزات ورزشی عدم سهولت در ورود به کسب و کارهای ورزشی از طرف بخش‌های دولتی
		۴. بسط و توسعه دانش کارآفرینی	فقدان خصوصی‌سازی و حضور کم‌رنگ بخش خصوصی در کنار بخش دولتی در این حوزه ارتباط و تعامل پایین دانشجویان با فناوری اطلاعات و IT در طول دوران تحصیل انجام محدود تحقیقات و مطالعات بین رشته‌ای (حقوق، توریسم، جامعه‌شناسی، روانشناسی و ...) نداشتن دید همه‌جانبه به مقوله کارآفرینی (اکوسیستم کارآفرینی) در دانشگاه‌ها
	تمرکز بر توسعه راهبردهای کارآفرینی و مهارت‌آموزی دانشجویان	۵. مهندسی ساختار	عدم توجه به شناسایی فرصت‌های کسب و کار ورزشی در دانشگاه‌ها و استفاده مفید از آنها نقش اولیا، اساتید و مربیان در تغییر شیوه زندگی و ایجاد تفکر کارآفرینی در دانشجویان نبود محیط رقابتی در حوزه کارآفرینی ورزشی

فقدان فرهنگ سازی در حوزه ورزش و افزایش تمایل جامعه به

این بخش

سوق ندادن دانشجویان به سمت تمرکز بر روی فعالیت های

بالقوه با بیشترین سود آوری

جامعه یادگیرنده (دانشگاه و دانشجویان یادگیرنده)

نداشتن تفکر راهبردی در حوزه کارآفرینی

### بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی پژوهش، کاوش عوامل زمینه‌ای (نزدیک) و عوامل مداخله‌گر (دور) توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بود. از این‌رو، یافته‌های پژوهش با استفاده از کدگذاری‌های باز، محوری و گزینشی شناسایی، خلاصه و تحلیل شدند. در عوامل زمینه‌ای، نشان‌ها در ۴ مقوله فرعی، ۲ مفهوم کلی و ۲۸ گویه شناسایی و دسته‌بندی شدند. با توجه به نتایج پژوهش، یکی از شرایط زمینه‌ای توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور عوامل سازمانی و ساختاری است که شامل زیرساخت‌ها و سازمان‌های مرتبط در این حوزه می‌باشد. نتایج پژوهش در بخش زیرساخت‌ها نشان داد که فراهم نبودن زیرساخت‌های لازم کارآفرینی در جامعه توسط سازمان‌های ذیربط (سخت‌گیری در اعطای مجوزها، تخصیص مکان، واردات تجهیزات مورد نیاز، امور مالیاتی و...)، نبود امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب در دانشگاه‌ها، ایراد در پرداخت تسهیلات بانکی (بروکراسی اداری و سخت‌گیری‌های زیاد در امر ضامن)، فقدان تامین منابع لازم برای کسب و کارهای ورزشی جهت تثبیت در بازار (فقدان سرمایه گذاری بخش دولتی و شرکت‌های خصوصی در این حوزه)، عدم رشد و توسعه شرکت‌های نوپا (استارت‌آپ‌ها) در زمینه ورزش و عدم مدیریت صحیح منابع مالی و توزیع آن به صورت مناسب از جمله عوامل زمینه‌ای موثر در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی بودند. نیک رفتار و فرید (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای پیرامون عوامل درون سازمانی موثر بر توسعه کارآفرینی دانشگاهی در دانشگاه تهران نتیجه گرفتند که کارآفرینان با مشکلات و موانع تجاری، فیزیکی و مالی رو به رو می‌باشند. در این راستا پیشنهاد می‌شود دانشگاه خود را از بروکراسی و شرکت‌های سازمانی نجات دهد و به تیم چندرشته‌ای و کارآفرینی تبدیل کند، چرا که این سازمان‌ها تمایلی به ساختار کارآفرینی ندارند (گیوررو و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۹). مطالعه تطبیقی کشورها حاکی از آن است که پشتوانه موفقیت بسیاری از کشورها در موضوع توسعه کارآفرینی، علاوه بر حمایت‌های گسترده دولتی، توسعه زیرساخت‌های نوآوری و تجاری سازی، توسعه انرژی‌های پاک و ... است (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۳۹۰). بر اساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان، تجهیزات و امکانات ضعیف دانشگاه‌ها در حوزه ورزش و تربیت بدنی همچون استخر و زمین فوتبال و فراهم نبودن زیرساخت‌های لازم از سوی سازمان‌های مربوطه در جامعه از جمله مواردی هستند که در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی اثرگذار می‌باشند. کریم زاده (۱۳۹۸) در تحقیق خود موانع ساختاری را به عنوان یکی از موانع پیش روی کارآفرینی زنان شهرستان سراوان بیان نمود. نتایج مطالعه سازمان بین‌المللی کار در زمینه شناسایی مانع‌های توسعه کارآفرینی در سال ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین موانع راه‌اندازی کسب و کار توسط جوانان، دسترسی به منابع مالی برای راه‌اندازی کسب و کار می‌باشد (زالی و رضوی، ۱۳۸۷: ۷۶). توسعه زیرساخت‌هایی مانند ارتباطات، حمل و نقل، خدمات‌های بیمه‌ای و بانکی و .. از جمله عواملی هستند که به بهبود فضای کسب و کار کمک می‌کنند. برنامه‌های

دولت در زمینه بهبود فضای کسب و کار می‌تواند بستری را برای توسعه کسب و کارهای ورزشی ایجاد کند (یدالهی فارسی و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین می‌توان اذعان نمود که کاهش بروکراسی اداری در راه اندازی کسب و کارهای ورزشی، تامین و مدیریت منابع مالی لازم و شکل‌گیری شرکت‌های نوپا (استارت آپ‌ها) در حوزه ورزش در تغییر نظام آموزشی به سمت کارآفرین شدن موثر می‌باشند.

از دیگر نتایج می‌توان به تاثیر سازمان‌های مرتبط از طریق غیر تخصصی بودن بیشتر نیروها در سازمان‌های ورزشی (وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌ها و...)، اهداف منفعت‌طلبانه نفعات در شورای برنامه ریزی دروس وزارت علوم، غیرتخصصی بودن نفعات در شورای برنامه ریزی دروس وزارت علوم، نقص در قوانین موجود در حوزه ورزش (تدوین قوانین نامناسب در بحث کارآفرینی)، اعطای مدرک مربیگری به افراد فاقد تحصیلات تربیت بدنی و علوم ورزشی توسط فدراسیون‌ها، کم‌رنگ بودن نقش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی فعال در بخش صنعت ورزش، ضعف نظام نظارتی و ارزیابی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر عملکرد اساتید، مشخص نبودن خواسته‌ها و نیازهای سازمان‌های ورزشی از دانشگاه‌ها و عدم شفافیت نظام استخدامی کشور در زمینه ویژگی‌های مورد نیاز احراز مشاغل اشاره نمود. این یافته‌ها با پژوهش‌های زالی و رضوی (۱۳۸۷) و یدالهی فارسی و همکاران (۱۳۸۹) هم راستا می‌باشد. فردوسی و همکاران (۱۳۹۸) بنا بر نتایج تحقیق خود با عنوان «طراحی الگوی کارآفرینی سازمانی» پیشنهاد دادند که قوانین و مقررات خشک و دست و پاگیر کاهش یابد، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های سازمانی در سازمان‌های ورزشی انعطاف کافی داشته باشد و ساختار سازمانی، بیشتر به سمت ارگانیک سوق داده شود. ظاهری عبدوند و صفری (۱۳۹۸) بیان نمودند که نداشتن واحد درسی متناسب با اهداف شغلی بیان شده در سرفصل‌ها از جمله مشکلات و آسیب‌های موجود در جایگاه آموزش کارآفرینی و اشتغال رشته ادبیات فارسی می‌باشند. بر اساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش، یکی دیگر از مفاهیم کلی موثر در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور فرهنگ و تفکر کارآفرینی می‌باشد که شامل فرهنگ کارآفرینی و سیاست‌گذاری و برنامه ریزی آموزش عالی برای اشتغالزایی است. فرهنگ کارآفرینی به عنوان یکی از عوامل زمینه‌ساز توسعه کارآفرینی نظام آموزشی به شمار می‌آید. در بحث فرهنگ کارآفرینی می‌توان به این موارد اشاره کرد: عدم توسعه قابلیت‌ها و توانمندی‌های فردی دانشجویان از طرف خانواده و دانشگاه، عدم توجه و احترام به خلاقیت دانشجویان، ریسک‌پذیر نبودن آنها، نداشتن فرهنگ تحمل شکست، کپی برداری از الگوی توسعه کارآفرینی کشورهای دیگر به صورت کورکورانه و عدم وجود سیاست‌های کارآفرینانه در رفتار کارآفرینان (استفاده نکردن از فرصت‌ها، عدم تحلیل محیط بازار، فقدان تعامل اثربخش با سازمان‌های زیربسط). این یافته‌ها با نتایج زالی و رضوی (۱۳۸۷) و مقیمی (۱۳۸۲) که اشاره داشتند نگرش فرهنگی و اجتماعی به کارآفرینی و فرهنگ و محیط خطر ناپذیر جزو مهمترین موانع در راه‌اندازی کسب و کار و کارآفرینی می‌باشد، همخوانی داشت. امینی و همکاران (۱۳۹۳) بیان داشتند که یکی از موانع کارآفرینی، عدم علاقه دانشجویان به شرکت در ریسک‌های جدید کارآفرینی است. موانع فردی، موانعی مربوط به ویژگی‌های درونی فرد هستند که از این میان می‌توان به بی‌اعتقادی به موثر بودن و مفید بودن خویشتن، بی‌تفاوتی به محیط پیرامون، ناتوانی در ارائه راه حل‌های سازنده و مفید، موافقت بی‌قید و شرط با افکار و عقاید دیگران، بدبینی و منفی‌نگری، تحمل کم در برابر مشکلات، نداشتن اعتماد به نفس، نداشتن اهداف و بینش روشن و احساس ناتوانی در گسترش استعدادها اشاره کرد (آرمند و سلطانی، ۱۳۸۴). این در حالی است که کارآفرینان نیاز زیادی

به موفقیت احساس می کنند و نبود این نیاز برای افراد به طور غیر مستقیم یک مانع اولیه محسوب می شود (روویچ، ۲۰۰۴).

سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزش عالی برای اشتغالزایی از جمله دیگر عواملی بود که در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بر اساس یافته های پژوهش نقش موثر داشت که در این حوزه می توان به فقدان ارتباط و تعامل اثربخش بین دانشجویان با محیط ورزش و سازمان های ورزشی، نظارت پایین بر فعالیت های تحقیقاتی و پایان نامه های مقاطع تحصیلات تکمیلی، مشخص نبودن ذینفعان و ارزش های رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، شناخت کم دانشجویان از فضای کسب و کار و کارآفرینی در طول دوران تحصیل، عدم شناسایی خدمات حرفه ای، تفریحی، آموزشی و گردشگری در حوزه ورزش از طرف دانشگاه برای دانشجویان، عدم شناسایی استعدادها و کارآفرینانه در طول دوران تحصیل توسط دانشگاه ها و پذیرش دانشجویان غیر مرتبط در مقاطع تحصیلات تکمیلی اشاره نمود. این نتایج با یافته های امینی و همکاران (۱۳۹۳) همراستا بود که اشاره داشتند دانشگاه ها باید طرح های شبه تجاری را که ظرفیت کاربری دارند در محیط دانشگاهی اجرایی نمایند از قبیل کیوسک های فروش اجناس و کتاب در محیط دانشگاه یا حتی اجرای کسب و کار اینترنتی و خدمات کوچک و اولیه کامپیوتری، برگزاری کلاس های آموزشی رشته های مختلف ورزشی برای دانشجویان سایر رشته ها توسط دانشجویان تربیت بدنی، استفاده از دانشجویان تربیت بدنی برای برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی و فعالیت های فوق برنامه. همچنین استریدام و آدامز (۲۰۰۹) بیان نمودند که چرخه یا سیستم دانشگاه ها باید در جهت برقراری ارتباط قوی بین دانشگاه ها و سازمان های ذیربط (وزارت کار، بانک ها، تعاونی ها، مراکز تولیدی و رفاهی و ...) با هدف افزایش هرچه بیشتر فرصت های بروز کارآفرینی دانشجو محور باز طراحی شود. ملکی پور و همکاران (۱۳۹۸) اظهار داشتند که دانشجو باید به عنوان فردی فعال و پویا در نظر گرفته شود که ضمن تحریک نیازها، علایق و فرایندهای درونی او همچون: تفکر خلاقانه و نقادانه، ارتباط مؤثر، نوآوری، اعتماد به نفس، تصمیم گیری و روش های حل مسئله، تعامل و تجربه اش با محیط اطراف نیز مورد تأکید قرار گیرد. شاه ولی و یوسفی نژاد (۱۳۷۹) اعتقاد داشتند برخی از ریشه های احتمالی مشکلات آموزش عالی دانشگاهی، ارتباط محدود بین دانشگاه و دنیای خارج، بی توجهی آموزشگران به یادگیری مهارت های جدید در آموزش زمینه های نوین علوم و محدود شدن قابلیت های یادگیری به واحدهای درسی دانشگاه می باشد. گایدزاناو (۲۰۰۳) بیان نمود که دانشگاه ها در توسعه فعالانه تجارت و شغل های دانشجو محور با مشکل رو به رو هستند. در مقابل ادعای حمایت از کارآفرینی بسیاری از دانشگاه ها، این طور به نظر می رسد که دانشجویان آموزش هایی را برای کارمند شدن می بینند تا کارآفرین شدن. در نتیجه، فرصت ارزشمندی برای آزمایش یک سرمایه گذاری و کسب و کار کوچک و به دست آوردن تجربه دست اول برای درک مفهوم کارآفرینی، در حال از دست رفتن است (ماساد و توکر، ۲۰۰۹). دیو پی (۲۰۰۹) اعتقاد داشت به عنوان یک نتیجه از سیستم آموزش و پرورش ضعیف، دانشگاه های امروز در حال ثبت نام دانشجویان فاقد شایستگی هستند و صرفاً یکسری شرایط مالی برای پذیرش در نظر گرفته می شود. می توان گفت که نظارت پایین بر پایان نامه ها و پژوهش های مقاطع تحصیلات تکمیلی، نبود

استعدادیابی اصولی و هدفمند از طرف دانشگاه‌ها مواردی هستند که در صورت اصلاح، نقش موثر در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور دارند.

یکی دیگر از اهداف این پژوهش، شناسایی عوامل مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بود که یافته‌های کیفی - پس از کدگذاری‌های باز، محوری و گزینشی - در ۵ مقوله فرعی، ۲ مفهوم کلی و ۲۷ گویه شناسایی و طبقه‌بندی شدند. یافته‌ها نشان داد که مفهوم کلی عوامل کلان قانونی، سیاسی و اقتصادی شامل ۳ مقوله فرعی تولید قانون، تسهیلات حمایتی و عوامل سیاسی و اقتصادی می‌باشد. در حوزه مسائل قانونی می‌توان بیان نمود که فقدان حمایت‌های نهادهای تصمیم‌گیرنده و قانون‌گذار از قوانین موجود در حوزه ورزش، وجود چالش‌های حقوقی و قانون‌گذاری ناصحیح در حوزه کارآفرینی ورزشی توسط مجلس، تعرفه‌های سنگین در حوزه خدمات و محصولات ورزشی، عدم الزام سازمان‌های ورزشی در به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، فقدان ارتباط و تعامل مستمر و اثربخش سازمان‌های ورزشی با دانشگاه و تصویب و ایجاد سازمان نظام تخصصی ورزش کشور به عنوان عوامل مداخله‌گر در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی شناسایی شدند. این نتایج با یافته‌های زالی و رضوی (۱۳۸۷) و کریم‌زاده (۱۳۹۸) همخوانی دارد. می‌توان گفت که اصلاح قوانین و مقررات موجود در ساختار ورزش کشور از جمله: کاهش تعرفه‌های سنگین خدمات و محصولات ورزشی، ایجاد سازمان‌های تخصصی در حوزه ورزش (نظام تخصصی ورزش)، کاهش چالش‌های قانونی در حوزه کارآفرینی ورزشی و تصویب قانون منع به‌کارگیری نیروهای غیرمتخصص و فاقد مدرک تربیت بدنی در سازمان‌های ورزشی به عنوان عوامل اثرگذار در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور به‌شمار می‌آیند. در همین راستا یدالهی فارسی و همکاران (۱۳۹۰) اشاره نمودند که پیچیدگی زیاد در راه‌اندازی کسب و کار، بیش‌ترین اثرگذاری (منفی) در حوزه کارآفرینی از دیدگاه کارآفرینان بالقوه را دارد. امینی و همکاران (۱۳۹۳) ادعا داشتند که برداشتن موانع اداری و تسهیل قوانین و مقررات دست و پاگیر برای تشویق کارآفرینی مثمر ثمر خواهد بود. پژوهش بهار توجان در سال ۲۰۱۴ نشان داد یکی از مهمترین موانع کارآفرینی زنان در هند عبارت است از: موانع مالی و محدودیت‌های قانونی و اداری (بهار توجان، ۲۰۱۴). در همین راستا مصاحبه‌شوندگان نیز اشاره داشتند که نقص قوانین در حوزه ورزش و عدم حمایت قانونی مجلس و دیگر نهادهای قانون‌گذار از ورزش کشور اثر منفی بر کارآفرینی ورزشی دارد. یکی دیگر از نمونه‌ها بیان نمود که جذب نیروهای غیرمتخصص و بدون مدرک تربیت بدنی و علوم ورزشی در سازمان‌های ورزشی موجب دلسردی دانشجویان و ناکارآمد نشان دادن نظام آموزشی ما می‌شود. به عنوان مثال، وزارت ورزش و جوانان ۸۲۵ نیرو دارد که بسیاری از آنها غیر ورزشی و غیرمتخصص می‌باشند. همچنین از یافته‌های به دست آمده از پژوهش، تسهیلات حمایتی که شامل توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در سطح جامعه، مشکلات بانکی و نقل و انتقالات مالی، نبود صندوق حمایت از کارآفرینان ورزشی، نبود شهرک‌های صنعتی ورزشی در کشور و فقدان ساختارهای انعطاف‌پذیر در بخش کارآفرینی ورزشی می‌باشد، از جمله عوامل مداخله‌گر در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور به حساب می‌آیند. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات امینی و همکاران (۱۳۹۳)، زالی و رضوی (۱۳۸۷) و یدالهی فارسی و همکاران (۱۳۹۰) که دسترسی محدود کارآفرینان به منابع مالی، کمبودهای موجود در زمینه خدمات‌های حمایتی توسعه کسب و کارهای

ورزشی، دسترسی نداشتن به اطلاعات مورد نیاز در این حوزه و تلاش کم رسانه های گروهی برای ترویج فرهنگ کارآفرینی را از جمله موانع و مشکلات توسعه کارآفرینی ورزشی می دانستند، همراستا می باشد. مقیمی (۱۳۷۹) در تحقیق خود بیان می دارد که افزایش رفتار مدیریتی محافظه کارانه، نظام های پاداش نامناسب، کوتاه مدت نگری و قید و بندهای مربوط به سیاست های پرسنلی و عدم حمایت مناسب از کارآفرینان از مهم ترین موانع کارآفرینی در کشور می باشد. یونیدو (۲۰۰۷) اشاره دارد که موانع تسهیلاتی و نداشتن فرصت بروز کارآفرینی از مهمترین مشکلات و سدهای پیش روی کارآفرینان ورزشی است. برومند و همکاران (۱۳۹۲) اظهار داشتند که از جمله دلایل نارضایتی دانش آموختگان و کارایی نامطلوب ایشان در حوزه کسب و کار، کمبود بودجه و امکانات کافی، شناخت ناکافی مردم و جامعه از توانایی های این رشته، درآمد کم، توجه ناکافی مسئولان در روزآمد کردن دانسته های آن ها و حمایت نکردن از کارشناسان است. عوامل سیاسی و اقتصادی از جمله دیگر عوامل مداخله گری بود که در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بر اساس یافته های پژوهش نقش موثر داشت که در این حوزه می توان به نقش کم رنگ دولتمردان و دستگاه های اجرایی در حمایت و رونق کارآفرینی و کسب و کارهای ورزشی، فقدان توجه به عوامل جمعیتی شناختی هر منطقه در بحث کارآفرینی، اثر منفی تحریم های اقتصادی در کارآفرینی و کسب و کارهای ورزشی، کیفیت پایین محصولات جهت صادرات و برنامه ریزی در بخش تولید لوازم و تجهیزات ورزشی، عدم سهولت در ورود به کسب و کارهای ورزشی از طرف بخش های دولتی و فقدان خصوصی سازی و حضور کم رنگ بخش خصوصی در کنار بخش دولتی در این حوزه اشاره نمود. این یافته ها با نتایج امینی و همکاران (۱۳۹۳) که اعتقاد داشتند قوانین حمایتی مناسب و کافی برای پشتیبانی از دانشجویان کار آفرین وجود ندارد و دستیابی به منابع مالی برای سرمایه گذاری بسیار مشکل است و حمایت مالی از طرف دولت برای شرکت های جدید و در حال رشد وجود ندارد همراستا می باشد. مصاحبه شوندگان نیز در گفتگوهای خود اظهار داشتند که عوامل سیاسی داخلی و خارجی از جمله جناح ها و تحریم های اقتصادی تاثیر مستقیم بر کارآفرینی ورزشی دارند. از نظر آنان، عدم توجه به فاکتورها و عوامل جمعیت شناختی و حضور بسیار کم رنگ بخش خصوصی در ورزش از دیگر عوامل رکود در کسب و کارهای ورزشی می باشد. یکی دیگر از نمونه ها، کیفیت بسیار پایین محصولات ورزشی ایرانی و وجود مشکلات متعدد در بحث خدمات ورزشی را بسیار مهم می دانست. فلاح شهیدی (۱۳۸۶) در تحقیق خود بیان داشت که باید تلاش گردد تا زمینه های تحصیل سرمایه جهت فعال سازی ایده ها برای نیروی کار فراهم گردد که در این زمینه هم دولت و هم بخش خصوصی می توانند نقش مهم و ارزشمندی را در جهت ورود جوانان به بازار کار ایفا نمایند. برومند و همکاران (۱۳۹۲) اعتقاد داشتند که برنامه ریزان و تصمیم سازان در هیئت دولت لازم است تا ضمن بازنگری سیاست های اشتغال زایی در کشور جلوی هدر رفتن سرمایه های ملی و بروز مشکلات اجتماعی ناشی از بیکاری قشر تحصیل کرده را بگیرند. عسگریان و جعفری (۱۳۸۶) و کیانمرز و همکاران (۱۳۸۶) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که مبادلات بین المللی ایران نسبت به کشورهای پیشرفته به طور معناداری کمتر می باشد. مهم ترین دلایل آن کوچک بودن اندازه بازار کالاهای ورزشی و هزینه های ورزشی خانوار، عدم مرغوبیت کالاهای ورزشی، فقدان تبلیغات و بازاریابی مناسب، تحریم های اقتصادی و افزایش قیمت تمام شده کالاها و نابرابری ارز کشور نسبت به سایر کشورها بیان شد. همچنین غلامی (۱۳۸۷) از

جمله موانع اصلی کارآفرینی در ورزش را میزان سرمایه‌گذاری زیربنایی دولت در ورزش، توجه به کیفیت محصولات، خدمات و زیرساخت‌های کسب و کار اعلام کرد. کلت و راسل<sup>۱</sup> (۲۰۰۹) صنعت ورزش در استرالیا را روبه رشد گزارش کردند و از عوامل مهم توسعه ورزش استرالیا را فقدان ساختار رسمی و کنترل زیاد در ورزش، وجود کارآفرینان و سرمایه‌گذاری زیاد و وجود تسهیلات و برنامه ریزی برای توسعه ورزش برشمردند که منجر به سرمایه‌گذاری زیاد در بخش ورزش و رشد کارآفرینی در سطح ایده آل در استرالیا شده است. مندعلی زاده و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود مهمترین تهدیدها در حوزه کارآفرینی ورزشی را دخالت جریان‌های سیاسی در ورزش کشور و فاصله ورزش از دانشگاه بیان نمودند. می‌توان گفت که با حضور هرچه بیشتر و پررنگ تر بخش خصوصی در کنار بخش دولتی در حوزه ورزش و سهولت بیشتر در ورود به کسب و کارهای ورزشی از طرف بخش‌های دولتی، ما شاهد رونق و توسعه کارآفرینی ورزشی باشیم. همچنین باید این نکته را نیز مد نظر قرار داد که در بحث کارآفرینی ورزشی در هر منطقه با توجه به موقعیت فرهنگی، جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی آن منطقه صادر نمود.

از دیگر نتایج پژوهش مفهوم کلی تمرکز بر توسعه راهبردهای کارآفرینی و مهارت‌آموزی دانشجویان می‌باشد که شامل ۲ مقوله فرعی بسط و توسعه دانش کارآفرینی و مهندسی ساختار در این حوزه بود که می‌توان به عامل بسط و توسعه دانش کارآفرینی از طریق ارتباط و تعامل پایین دانشجویان با فناوری اطلاعات و IT در طول دوران تحصیل، انجام محدود تحقیقات و مطالعات بین رشته‌ای (حقوق، تورسم، جامعه‌شناسی، روانشناسی و ...)، نداشتن دید همه‌جانبه به مقوله کارآفرینی (اکوسیستم کارآفرینی) در دانشگاه‌ها و عدم توجه به شناسایی فرصت‌های کسب و کار ورزشی در دانشگاه‌ها و استفاده مفید از آنها اشاره نمود. در راستای این بخش از یافته‌های پژوهش مصاحبه‌شوندگان نیز اعتقاد داشتند که آشنا سازی دانشجویان با مقوله IT و فناوری اطلاعات در دانشگاه‌ها و افزایش دروس در این حوزه از عوامل تاثیرگذار بر کارآفرینی ورزشی می‌باشد. یکی دیگر از نمونه‌های پژوهش بیان داشت که استفاده و ورود به حوزه بین رشته‌ای در تربیت بدنی همچون تحقیقات و مطالعات حقوق ورزشی، گردشگری ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی، مهندسی ورزشی، روانشناسی ورزشی و ... باعث پدید آمدن فرصت‌های پنهان کارآفرینی در حوزه ورزش برای دانشجویان می‌شود. این یافته‌ها با نتایج پژوهش مندعلی زاده و همکاران (۱۳۹۱) و کارلیز (۲۰۰۶) که اشاره داشتند فقدان بهره‌گیری از نتایج تحقیقات و طرح‌های علمی پژوهشی ورزشی از نقاط ضعف کارآفرینی در ورزش می‌باشد، همراستا می‌باشد. رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۷) بیان داشتند که اکوسیستم کارآفرینی، رویکرد جدیدی برای بررسی نظام مند و جامع توسعه کارآفرینی در حوزه‌های مختلف مانند ورزش می‌باشد. بوسما و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۰۸) اعتقاد داشتند که توسعه بخش صنعت و کارآفرینی، با افزایش تحقیق و توسعه و شدت دانش مرتبط است. این توسعه، رویکردی را برای توسعه نوآوری و ایجاد فرصت‌های کارآفرینانه جستجو می‌کند. فرهمند مهر و همکاران (۱۳۹۸) به این نکته اشاره داشتند که با توجه به اینکه تا کنون هیچ‌گونه نگاه سیستمی در حوزه کارآفرینی در ورزش در کشور وجود نداشته است، باید با فراهم آوردن اکوسیستم کارآفرینی مناسب برای کارآفرینان بالقوه که بدون هیچ پیش‌زمینه‌ای عزم به شروع کسب و کار در ورزش را

- 
1. Colt & Rasel
  2. Bosma



دارند تمامی موارد مورد نیاز برای شروع و ماندگاری کسب و کار را پیش‌بینی و ایجاد نمود. همچنین بارون<sup>۱</sup> (۲۰۰۸) در تحقیق خود اظهار داشت که فرصت‌های کسب و کار ورزشی، یکی از مفاهیم برجسته برای تحلیل‌گران بازار ورزش است و کارآفرینی در واقع تعقیب فرصت‌هاست. در همین مقوله می‌توان اظهار داشت که توانمندسازی دانشجویان از طریق فناوری اطلاعات و فضای مجازی به منظور استفاده از این بخش در راه‌اندازی کسب و کارهای خود نقش بسزایی در توسعه کارآفرینی ورزشی ایفا می‌نماید. همچنین دانشگاه‌ها باید خود را مکلف به شناسایی و تبیین فرصت‌های کارآفرینی برای دانشجویان نمایند که یکی از اقدامات لازم جهت تحقق این امر انجام مطالعات و تحقیقات بین‌رشته‌ای در حوزه تربیت بدنی و علوم ورزشی می‌باشد. تمرکز بر مهندسی ساختار از جمله دیگر عواملی بود که در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بر اساس یافته‌های پژوهش نقش موثر داشت که در این حوزه می‌توان به نقش اولیا، اساتید و مربیان در تغییر شیوه زندگی و ایجاد تفکر کارآفرینی در دانشجویان، نبود محیط رقابتی در حوزه کارآفرینی ورزشی، فقدان فرهنگ سازی در حوزه ورزش و افزایش تمایل جامعه به این بخش، سوق ندادن دانشجویان به سمت تمرکز بر روی فعالیت‌های بالقوه با بیشترین سود آوری، جامعه یادگیرنده (دانشگاه و دانشجویان یادگیرنده) و نداشتن تفکر راهبردی در حوزه کارآفرینی اشاره نمود. این یافته‌ها با نتایج تحقیق مندعلی زاده و همکاران<sup>۲</sup> (۱۳۹۱) که فقدان برنامه راهبردی کارآفرینی در ورزش کشور را یکی از ضعف‌های موجود در این حوزه می‌دانستند، همراستا می‌باشد. همچنین نتایج به دست آمده از تحقیق کوراتکو و آدرستچ<sup>۳</sup> (۲۰۰۹) که اشاره داشتند استفاده راهبردی از کارآفرینی، به طور فزاینده‌ای برای ایجاد ارزش، مزیت رقابتی و ثروت اهمیت دارد و در سطح ملی منجر به ایجاد چارچوب رسمی می‌شود که باعث ابتکار عمل کارآفرینی توسط افراد یا سازمان با رویکرد توجه به اهداف ملی می‌شود، یافته‌های این پژوهش را تایید می‌نماید. ملکی پور و همکاران<sup>۴</sup> (۱۳۹۸) اعتقاد داشتند که در فرایند آموزش کارآفرینی یادگیرنده باید به عنوان فردی فعال و پویا در نظر گرفته شود و فرایند یادگیری در آموزش کارآفرینی فرایندی خطی و یکسان نیست، بلکه یادگیری در آموزش کارآفرینی فرآورده رشد است که به واسطه آن یادگیرندگان خود را باور می‌کنند و به ایجاد معنی و مفهوم می‌پردازند و این نتیجه تعامل آن‌ها با محیط اطراف است. فراهانی و همکاران<sup>۵</sup> (۱۳۸۸) در تحقیق خود بیان داشتند که دانشگاه‌ها، اساتید و اولیا با تشویق دانشجویان به پذیرش کارهای داوطلبانه ورزشی و با حمایت از طرح‌های دانشجویی در مورد اشتغال می‌توانند در ایجاد کارآفرینی ورزشی و کارآفرین نمودن دانشجویان مؤثر باشند. به طور کلی، نتایج و یافته‌های حاصل از این پژوهش کیفی نشان داد که عوامل سازمانی و ساختاری و فرهنگ تفکر کارآفرینی از جمله مواردی بودند که با مد نظر قرار دادن آنها می‌توان به بهبود و توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی امیدوار بود. در این بین باید زیرساخت‌های لازم از سوی دولت و سازمان‌های مربوطه مهیا گردد تا شاهد رشد و توسعه شرکت‌های نوپا (استارت آپ‌های ورزشی) باشیم. همچنین گسترش فرهنگ کارآفرینی در جامعه به ویژه بین دانشجویان با محوریت توجه به خلاقیت و نوآوری ایشان، بالا بردن قدرت ریسک‌پذیری در آنها و تحمل شکست می‌تواند تاثیر بسیار بالایی در گسترش کارآفرینی ورزشی داشته باشد. در این راستا برنامه ریزی و سیاست‌گذاری‌های آموزش عالی برای اشتغال دانشجویان و کاهش چالش‌های قانونی و حقوقی

1. Baron

2. Koratco &amp; Adrestch

در راه اندازی کسب و کارهای ورزشی و وجود تسهیلات حمایتی در این حوزه همگی در ورود سریعتر و آسان‌تر دانشجویان به محیط کارآفرینی ورزشی کمک می‌نمایند. در این بین توجه به تحریم‌های اقتصادی در ورزش و تمرکز بر گسترش دانش کارآفرینی و ایجاد محیط رقابتی سالم نیز در توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی اثرگذار می‌باشند.

### پیشنهادها

براساس یافته‌های پژوهش و با توجه به اولویت‌ها و محدودیت‌های موجود، برای دستیابی به توسعه کارآفرینی ورزشی پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. افزایش سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی دولت در ورزش و اصلاح میزان اعتبارهای مورد نیاز کارآفرینان ورزشی توسط بانک‌ها و مؤسسه‌های مالی؛
۲. توسعه زیرساخت‌هایی مانند ارتباطات، حمل و نقل و خدمات‌های بیمه‌ای و بانکی؛
۳. ایجاد نظام کنترلی مناسب برای واردات به منظور حفظ انگیزه در کارآفرینان؛
۴. حمایت از بخش خصوصی و سوق دادن پژوهش‌های دانشگاهی به سمت اجرای ایده‌های جدید؛
۵. ماموریت‌گرا شدن دانشگاه‌ها در حوزه ورزش و تهیه و تدوین پایان‌نامه‌های کاربردی؛
۶. تقویت انجمن‌های ورزشی در دانشگاه‌ها و قرار دادن پیش‌شرط اخذ سه‌کارت مربیگری برای هر دانشجو به منظور فارغ‌التحصیلی؛
۷. بهره‌گیری از پارک‌های علم و فناوری در حوزه کارآفرینی ورزشی و امتیازبندی دانشگاه‌ها از این بعد؛
۸. برگزاری رویدادهای کارآفرینی ورزشی در دانشگاه‌ها و معرفی فرصت‌های موجود در این حوزه و حضور قهرمانان و ورزشکاران حرفه‌ای و چهره‌های برتر کارآفرین ورزشی در محیط دانشگاه.

همچنین به دیگر محققان پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آتی موارد زیر را در اولویت پژوهشی خود قرار دهند:

- معرفی استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای ورزشی به روز دنیا؛
- تحلیل و بررسی تناسب میان سرفصل‌های دروس رشته علوم ورزشی با بازار کار در این حوزه؛
- مطالعه تطبیقی در مورد نحوه ارائه و تدریس واحد کارورزی در دانشکده‌های تربیت بدنی دیگر کشورها.

## منابع

- آرمند، پیمان و سلطانی، شهره. (۱۳۸۴). «توسعه کارآفرینی زنان روستایی (چالش ها و فرصت‌ها)». مجموعه مقالات همایش ملی کارآفرینی. رودهن.
- امینیان، رضوی؛ شب خیز، توراندخت؛ جعفری حجین، فاطمه و بلند آذین، افسر. (۱۳۹۰). پژوهش های فیزیولوژی و مدیریت ورزشی. شماره ۷.
- امینی، مرجان؛ جمشیدی، رحیم و حیدری نژاد، صدیقه. (۱۳۹۳). «اولویت بندی موانع کارآفرینی از نظر دانشجویان تربیت بدنی با استفاده از روش TOPSIS». پژوهش در ورزش دانشگاهی. شماره ۶.
- برومند، محمدرضا؛ افضل‌ی درزی، اعظم و عظیمی دلارستانی، عادلہ. (۱۳۹۲). «مطالعه دیدگاه دانشجویان و دانش آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به آینده شغلی». پژوهش در ورزش دانشگاهی. شماره ۵.
- چوبین، بهرام؛ مشرف جوادی، مینا و صفری، علی. (۱۳۹۵). «ارزیابی و رتبه بندی معیارهای توسعه کارآفرینی دانشگاه کارآفرین» (مورد مطالعه: دانشگاه های استان اصفهان). ۹ (۴)، صص ۶۹۱-۷۱۰.
- حجازی، ا. و همکاران. (۱۳۹۴). «شناسایی عوامل تاثیرگذار بر برنامه های توسعه آموزش کارآفرینی در نظام آموزش عالی ایران». فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزش. ۶(۱)، صص ۱-۲۱.
- دلاور، علی. (۱۳۸۴). روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی. تهران: نشر ویرایش
- رمضانی نژاد، رحیم؛ برومند، محمدرضا و احمدی، فاطمه. (۱۳۹۷). «اکوسیستم کارآفرینی: رویکردی جدید برای توسعه کارآفرینی در ورزش». پژوهش های معاصر در مدیریت ورزش. سال ۸، شماره ۱۶.
- زالی، محمدرضا و رضوی، سیدمصطفی. (۱۳۸۷). «پژوهشی در زمینه موانع توسعه کارآفرینی در ایران». تهران: دانشگاه تهران، دانشکده کارآفرینی.
- شاه ولی، منصور و یوسفی نژاد، سعید. (۱۳۷۹). «رویکردهای ترویج، آموزش و تحقیقات در قرن بیست و یکم». چاپ اول، تهران: انتشارات مؤسسه توسعه روستایی
- شکرکن برومند نسب، م. و نجاریان، و. (۱۳۸۱). «بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز». فصلنامه علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۲(۳)، صص ۴۲-۵۴.
- شیخ، محمود؛ باقرزاده، فضل الله و حمایت طلب، رسول. (۱۳۸۳). «بررسی و تحلیل ضرورت گرایشی شدن آموزش رشته تربیت بدنی در سطح دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور». طرح پژوهشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران.
- ظاهری عبدوند، ابراهیم و صفری، جهانگیر. (۱۳۹۸). «جایگاه آموزش کارآفرینی در سرفصل‌های رشته زبان و ادبیات فارسی با تاکید بر رویکرد رفتاری». پژوهش و کتب دانشگاهی. شماره ۴۴.

● کاوش عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی علوم ورزشی ایران

- ضیاد، بابک، رضوانی، مهران، مبارکی، محمدحسن، تاج‌پور، مهدی. (۱۳۹۸). «الگوی بین‌المللی سازی دانشگاه با رویکرد کارآفرینی (مورد مطالعه: دانشگاه های برتر ایران)». مجله توسعه کارآفرینی. دوره ۱۲، شماره ۲، صص ۳۰۱-۳۲۰.
- عسگریان، فریبا؛ فرجی دانا، احمد؛ گودرزی، محمود و جعفری، افشار. (۱۳۸۴). «بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰». نشریه حرکت. شماره، صص ۲۵-۴۳.
- غلامی، ناصر. (۱۳۸۷). «بررسی موانع کارآفرینی در ورزش کشور». پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- فراهانی، ابوالفضل و همکاران. (۱۳۸۸). «نقش سرفصل و محتوای دروس تربیت بدنی در کارآفرینی دانش‌آموختگان این رشته». مجله مدیریت ورزشی. شماره ۱.
- فرجی، رضا و صادقی، رضا. (۱۳۹۳). «بررسی میزان کارایی دروس عملی مقطع کارشناسی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در مرتفع کردن نیازهای این درس از دیدگاه دبیران تربیت بدنی». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال ۳، شماره ۱.
- فردوسی، محمدحسن؛ فراهانی، ابوالفضل و کشاورز، لقمان. (۱۳۹۸). «طراحی الگوی کارآفرینی سازمانی مبتنی بر رابطه ساختار و استراتژی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران». پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش. دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۶۱-۷۵.
- فروغی پور، حمید. (۱۳۸۴). «زمینه‌های کارآفرینی در ورزش از دیدگاه مدیران و متخصصان تربیت بدنی کشور و ارائه راه کار». رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات. فرهنگمهر، عباس؛ شریفی فر، فریده و نیک بخش، رضا. (۱۳۹۸). «طراحی و تبیین چارچوب اکوسیستم کارآفرینی در ورزش». فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش. دوره ۸، شماره ۱.
- فرید، داریوش. (۱۳۸۸). «شناسایی رابطه بین خلاقیت و کارآفرینی ورزشکاران و غیرورزشکار زن و مرد (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه یزد)». مجله مدیریت ورزشی. سال ۲، شماره ۳.
- کریم زاده، مجید. (۱۳۹۸). «بررسی موانع کارآفرینی زنان بلوچ شهرستان سراوان». مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان. سال ۱۷، شماره ۲.
- کیانمرز، یحیی؛ محرم زاده، مهرزاد؛ کیانمرز، وحیده و مرندی، رضا. (۱۳۸۶). «بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۸۰ تا ۸۴». مجموعه مقالات ششمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی. جزیره کیش.
- مجتوی، سیدارشاد؛ حسن زاده، امیر و حجاریان، مرضیه. (۱۳۹۸). «بررسی عوامل موثر بر کارآفرینی دانشجویان (مطالعه موردی: دانشگاه ارومیه)». مجله نخبگان علوم مهندسی. جلد ۴، شماره ۲۰.
- مردانشاهی، م؛ تاجیک اسماعیلی و عفو مبارکی، م. (۱۳۹۳). «بررسی استعداد کارآفرینی در دانشجویان ورودی و خروجی دانشگاه های دولتی (مورد مطالعه: دانشگاه های دولتی مازندران)». فصلنامه توسعه کارآفرینی. (۴)۷، صص ۷۷۱-۷۷۵.

- مقیمی، سید محمد. (۱۳۸۲). «سازمان های غیردولتی کارآفرین». مجله فرهنگ مدیریت. شماره ۳.
- مقیمی، سید محمد. (۱۳۷۹). «بررسی موانع کارآفرینی در صنعت کشور و ارائه راهکارهای اساسی». جلد ۲، گروه پژوهشی مدیریت جهاد دانشگاهی، واحد تهران، گزارش نهایی پروژه.
- ملکی پور، احمد؛ میرجلیلی، سیدمحمدعلی و مقیمی فیروزآباد، معصومه. (۱۳۹۸). «تیین سازگاری و مسیر گذر چارچوب مطلوب عناصر برنامه درسی اسکایرو». پژوهش در برنامه ریزی درسی. سال ۱۶، شماره ۳۵، صص ۲۰-۳۹.
- مندعلی زاده، زینب؛ هنری، حبیب و شهلاهی، جواد. (۱۳۹۱). «تعیین موقعیت راهبردی و وضعیت موجود و مطلوب کارآفرینی در ورزش کشور». دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. سال ۲، شماره ۳.
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. (۱۳۹۰). «نقشه توسعه کارآفرینی کشور، معاونت سرمایه انسانی و توسعه اشتغال». قابل دسترسی در سایت: [Karaj. Alborz. pnu.ac.ir/ Portal /File ShowFile.aspx? ID=dfc67068](http://Karaj.Alborz.pnu.ac.ir/Portal/File>ShowFile.aspx?ID=dfc67068)
- ناهید، مریم. (۱۳۸۸). «چیستی و چرایی کارآفرینی و کارآفرینی سازمانی در یک نگاه». بررسی های بازرگانی. شماره ۳۴.
- نیک رفتار، ط و فرید، ح. (۱۳۹۴). «عامل های درون سازمانی موثر بر توسعه کارآفرینی دانشگاهی در پردیس کشاورزی دانشگاه تهران». نشریه کارآفرینی در کشاورزی. ۲(۲)، صص ۱۳۲-۱۴۵.
- یدالهی فارسی، جهانگیر؛ غلامی، ناصر؛ حمیدی، مهرزاد و کنعانی، علی. (۱۳۹۰). «مطالعه موانع کارآفرینی در ورزش کشور». فصلنامه توسعه کارآفرینی. سال ۳، شماره ۱۲.

- Arnaut, D. (2010). "Towards an Entrepreneurial University". *IJMS*, 3(1), 136-152.
- Bailey R. (2006). "Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes". *Journal of School Health*, Vol. 76, No. 8.
- Baron, R. (2008). "The role of affect in the entrepreneurial process". *Academy of Management Review*, 33 328-340.
- Bosma, N., Acs.Z.J., Autio, E., Coduras.A., and Levie, J. (2008). "Global Entrepreneurship Monitor". Executive Report. GEM National Teams 2008 Publication. Babson College and London Business School.
- Du, P. (2009). "The place and role of Universities of Technology in South Africa". Bloemfontein. Durban University of Technology (on behalf of South African Technology Network). Gaidzanwa. *Gender and Canon Formation: Women and Men and Literary Art in Africa*. Mans.2003; Accra, Ghana.

- Ghina, A., Simatupang, T. M., & Gustomo, A. (2017). **“A Systematic Framework for Entrepreneurship Education within a University Context”**. *International Education Studies*, 7(12): pp. 1-19.
- Guerrero, M., Urbano, D., & Salamzadeh, A. (2015). **“Entrepreneurial transformation in the Middle East: experiences from Tehran Universities”**. *Technics Technologies Education Management*, 10(4), 533-537.
- Hichman, Thomas M., Lawrence, Katherine E. & Ward, James, C. (2002). **“A Social Identities Perspective on the Effects of Corporate. Sport Sponsorship on Employees”**. *Sport Marketing Quarterly*, vol 14, no. 3, pp. 148-157.
- Hisrich, Robert D. and Peters, Michael P. (2002). **Entrepreneurship**. Tuta Mc Graw- Hill Publishing Company, Fifth Edition, pp. 217-219.
- Karlis, G. (2006). **“The future of leisure, recreation and sport in Canada: a SWOT for small sized enterprises”**. *The Sport Journal*, Vol. 9, pg: 123-133.
- Karttunen, S. (2000). **“The entrepreneurship in elderly care. The small business advancement national center”**. Finland. University of Oulu press.
- Kellet, P., and Russel, R. (2009). **“A comparison between mainstream and action sport industries in Australia: a case study of the skateboarding cluster”**. *Sport Management Review*, Vol. 12, PP: 66-78.
- Kuratko, D.F., and Audrestsch, D.B. (2009). **“Strategic entrepreneurship: exploring different perspectives of an emerging concept”**. *The Business Journals*: [www.entrepreneur.com/tradejournals/article/192851028.html]. (28 mar 2009).
- Lahikainen, K., Kolhinen, J., Ruskovaara, E., & Pihkala, T. (2019). **“Challenges to the development of an entrepreneurial university ecosystem: The case of a Finnish university campus”**. *Industry and Higher Education*, 33(2), 96-107.
- Mascarenhas, C., Marques, C. S., Galvão, A. R., & Santos, G. (2017). **“Entrepreneurial university: towards a better understanding of past trends and future directions”**. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 11(03), 316-338.
- Massad V. J., Tucker J. M. (2009). **“Using student managed businesses to integrate the business curriculum”**. *Journal of Instructional Pedagogies*, 1: 17-29.
- Physical Education Organization of the Islamic Republic of Iran. **Detailed study of financial resources development (In Persian)**. First edition Apple Green na 2005: 1-138
- Pitney, W., & Parker, J. (2009). **Qualitative research in physical activity and the health professions**. *Human Kinetics*, P: 34.

- Ruwitch, J. (2004). “**HAQ interview: Singapore’s Deputy Prime Minister Lee Hsien Loong**”. Harvard Asia Quarterly. Available at: [www.fas.harvard.edu/asiactr/haq/200001/0001a005.htm](http://www.fas.harvard.edu/asiactr/haq/200001/0001a005.htm).
- Sabar, N. (1994). “**Curriculum Development at School Level**”. In *Torsten Husen and Thomas N. Postlethwaite (Eds.)*. The International Encyclopedia of Education, 2nd ed., New York: Pergamoon, pp. 1267-1272.
- Santomier, J. (2002). “**Sport business entrepreneurship**”. New England Journal of Entrepreneurship, 5: 5-6.
- Strauss, A. & Corbin, J. (1990). **Basics of qualitative research: Ground theory procedures and techniques**. New bury Park, CA: Sage.
- Strydom R., Adams M. (2009). “**Evaluating the learning experience of undergraduate entrepreneurship students exposed to unconventional teaching approach: a South African case study**”. Southern African Journal of Entrepreneurship and Small Business Management, 2(1): 50-67.
- UNDP. (2007). **The legal empowerment of the Poor: Informal business**. Cape Town, United Nations Development Programme.

